AKI LIITOT FÖRBUNDEN

23.10.2023

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Lausunto: Evankelis-luterilaisen kirkon valtionrahoituksen indeksijarru (HE 47/2023 vp)

AKI-liitot ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetun lain 2 §:n ja ortodoksisesta kirkosta annetun lain 119 §:n muuttamisesta ja esittää näkemyksenään seuraavaa:

Valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetussa laissa (430/2015, rahoituslaki) on säädetty valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle hautaustoimeen, väestökirjanpitoon sekä kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimistojen ylläpitoon liittyviin laissa säädettyihin tehtäviin. **Rahoituslain esitöissä** (HE 250/2014 vp, s. 10) **on asetettu lähtökohdaksi, että valtionrahoitus kattaisi 80 prosenttia evankelis-luterilaiselle kirkolle annettujen yhteiskunnallisten tehtävien kokonaisrahoituksesta**.

Evankelis-luterilaisen kirkon yhteiskunnallisista tehtävistä aiheutuneet kulut olivat vuonna 2022 yhteensä 160 616 000 euroa. Kuluja rahoitettiin valtionrahoituksen lisäksi hautaustoimen maksuilla, joita kerättiin vuonna 2022 yhteensä 35 732 000 euroa. Kirkon yhteiskunnallisten tehtävien nettokuluiksi jäi 124 884 000 euroa.

Vuonna 2016, kun rahoituslaki tuli voimaan, evankelis-luterilaiselle kirkolle myönnetyn valtionrahoituksen suuruus oli 114 miljoonaa euroa. Rahoitusta on sittemmin vuosittain tarkistettu vastaamaan kuluttajahintaindeksin kehitystä lukuun ottamatta vuosia 2017–2019, jolloin rahoituksen tasoa ei tarkistettu lainkaan. **Vuonna 2022 evankelis-luterilaisen kirkon valtionrahoitus** oli suuruudeltaan 118 856 000 euroa, mutta se **riitti kattamaan enää 74 % yllä mainituista 160 616 000 euron kustannuksista**.

Enin osa (n. 92 %) kirkon yhteiskunnallisten tehtävien kuluista on hautaustoimen kuluja. Hautaustoimi käsittää hautaustoimilain (457/2003) mukaisesti vainajan ruumiin hautaamisen ja tuhkaamisen sekä hautausmaiden ja krematorioiden ylläpidon ja hoitamisen. Hautaustoimeen eivät kuulu kirkon uskonnolliset toimitukset, kuten hautaan siunaaminen. **Vuonna 2022 hautaustoimen 157 470 000 euron kokonaiskuluista** 35 732 000 euroa (n. 23 %) rahoitettiin hautaustoimen maksuilla, 109 500 000 euroa (n. 70 %) valtionrahoituksella ja **noin 12 200 000 euroa (n. 7 %) katettiin ainoastaan kirkon jäseniltä perityistä kirkollisverovaroista**.

Vertailun vuoksi todettakoon, että vuonna 2015 hautaustoimen maksuilla katettiin 25,6 miljoonaa euroa (20 %) hautaustoimen silloisista 129,3 miljoonan euron kokonaiskustannuksista. **Seurakunnat ovat joutuneet valtionrahoituksen liian alhaisen kehityksen vuoksi korottamaan hautaustoimen maksuja suhteellisesti enemmän kuin kulut ovat nousseet**.

Rahoituslain muuttaminen siten, että evankelis-luterilaiselle kirkolle säädettyjen yhteiskunnallisten tehtävien hoidosta maksettavan rahoituksen indeksikorotusta rajoitetaan vuosina 2024–2027 yhdellä prosenttiyksiköllä, on omiaan heikentämään palveluja, jotka kirkko järjestää yhteiskunnassa yleisesti kaikille. Erityisesti leikkaus kohdistuu hautaustoimeen, johon suurin osa kirkon saamasta valtionrahoituksesta käytetään. Jotta seurakunnat voivat kattaa kirkolle annettujen yhteiskunnallisten tehtävien hoitamisesta johtuvat kustannukset, niiden on joko nostettava hautaustoimen maksuja ja/tai katettava kuluja yhä enenevässä määrin ainoastaan kirkon jäsenten maksamilla kirkollisverovaroilla.

Suomen perustuslaissa on säädetty yhdenvertaisuudesta eri uskontoa tunnustavien ja eri uskontokuntiin kuuluvien sekä uskontoa tunnustamattomien ja uskontokuntaan kuulumattomien välillä. Yhtäältä tämä tarkoittaa sitä, että seurakuntien on sovellettava kaikkiin sen hautausmaille haudattaviin perusteiltaan yhtäläisiä maksuja (hautaustoimilaki 6 § 2 mom.). Toisaalta se tarkoittaa sitä, että hautaustoimen alijäämää ei tule kattaa kirkollisverovaroista, sillä se johtaisi siihen, että evankelis-luterilaisen kirkon jäsenet rahoittaisivat hautaustointa enemmän kuin muut kansalaiset. Sen vuoksi **ratkaisua, jossa valtio ehdottaa kirkon rahoittavan hautaustointa kirkollisverovaroilla** (ks. esim. HE 247/2016 vp, s. 6) **ei voida yhdenvertaisuussyistä hyväksyä**.

AKI-liitot – AKI-förbunden
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki

p. 09 4270 1500
toimisto@akiliitot.fi
http://www.akiliitot.fi/

Hautaustoimen maksut, vuonna 2022 n. 35,7 miljoonaa euroa, tulevat lähtökohtaisesti kuolinpesän ja/tai vainajan omaisten maksettaviksi. Ne koostuvat hautasijamaksuista (ns. hauta-aika, esimerkiksi 25 vuotta) sekä hautausmaksuista (mm. haudan avaaminen, peittäminen sekä kunnostus). Vuonna 2022 keskimääriset arkkuhautojen hautasijamaksut ovat vaihdelleet 137–196 euron välillä ja uurnahautojen hautamaksut 43–109 euron välillä. Arkkuhaudan avaus, peittäminen ja peruskunnostus on maksanut keskimäärin 367 euroa, vainajan tuhkaus keskimäärin 172 euroa ja uurnahautaus keskimäärin 102 euroa.

Hautaustoimen maksuissa on edellä kuvatun alijäämän vuoksi jo nyt keskimäärin n. 34 %:n korotustarve. Mikäli valtionrahoituksen indeksikorotusta leikataan hallituksen esityksessä kuvatulla tavalla, lisää se tarvetta hautaustoimen maksujen korottamiseen vielä tätäkin enemmän. Koska maksut kohdistuvat väestössä sattumanvaraisesti sen mukaan, kuka milloinkin sattuu kuolemaan, myös maksujen korottamisesta seuraava lisärasitus jakautuu väestössä epätasaisesti.

Kirkon yhteiskunnallisiin tehtäviin käytettävät varat ovat pois kirkon lakisääteisen perustehtävän, kuten monenlaisen tärkeän auttamis- ja kohtaamistyön sekä yhteiskunnan henkisen ja hengellisen kriisinkestävyyden tuen, toteuttamisesta. Kirkon henkilöstön määrä on vuodesta 2011 alkaen vähentynyt noin 1 %:n vuodessa. Edellä kuvattu **yli 12,2 miljoonan euron vajaus kirkon valtionrahoituksessa tarkoittaa noin 200–300 työntekijän vajausta kirkon perustehtävien hoitoon**. Indeksijarrun säätäminen kiihdyttää tätä kehitystä ja heikentää kirkon perustehtävien hoitoa entisestään.

AKI-liitot ry katsoo, että eduskunnan ei tule säätää hallituksen esityksessä kuvattua indeksijarrua kirkon yhteiskunnallisiin tehtäviin annettavaan valtionrahoitukseen. Rahoitusta tulee päinvastoin lisätä niin, että se kattaa rahoituksen alkuperäisen tarkoituksen mukaisesti 80 % kirkon yhteiskunnallisten tehtävien kustannuksista. Mikäli valtio ei katso olevansa tähän valmis, sen on syytä esimerkiksi selvittää kirkon yhteiskunnallisten tehtävien siirtämistä valtion itsensä järjestämisvastuulle.

Eduskunnan hallintovaliokunta on aiemmin (HaVM 37/2014 vp) pitänyt perusteltuna sen epäkohdan korjaamista, että kirkon jäsenet joutuvat kattamaan myös kirkkoon kuulumattomien lakisääteisiä palveluja sen vuoksi, että ehdotettu valtion rahoitus ei kattanut kuin 80 % kirkon yhteiskunnallisten tehtävien kuluista. Mahdollisuuksia tämän epäkohdan korjaamiseksi olisi tullut selvittää. Valiokunta on sittemmin edelleen todennut (HaVM 23/2016 vp), että selvitystyöhön ei ollut ryhdytty ja että selvitystyö olisi ollut edelleen perusteltua. **AKI-liitot ry pitää selvitystä edelleen tarpeellisena ja ehdottaa kunnioittavasti hallintovaliokunnalle, että se esittäisi eduskunnalle selvitystyötä edellyttävän lausuman hyväksymistä**.

Lisätietoja:

Jussi Junni
toiminnanjohtaja
(09) 4270 1507
jussi.junni@akiliitot.fi

AKI-liitot ry on Suomen Kanttori-urkuriliiton, Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen teologiliiton akavalainen työmarkkinajärjestö, jolla on jäseninä noin 4 800 alan työntekijää ja opiskelijaa.